

Received: 31 March 2025

Revised: 9 April 2025

Accepted: 9 April 2025

FACTORS INFLUENCING KNOWLEDGE APPLICATION BEHAVIOR IN ONLINE KNOWLEDGE SHARING NETWORKS OF UNDERGRADUATE STUDENTS

Thapanee THEPPAYA¹, Nawapon KAEWSUWAN^{2*} and Komgrit RUMDON³

1 Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Thailand;

tapanee.p@psu.ac.th

2 Faculty of Humanities and Social Sciences & Research Center for Educational Innovations and

Teaching and Learning Excellence, Prince of Songkla University, Thailand; nawapon.k@psu.ac.th

(Corresponding Author)

3 Office of Academic Resources, Prince of Songkla University, Thailand; komgrit.r@psu.ac.th

Handling Editor:

Professor Dr.Duangduen BHANTHUMNAVIN

National Institute of Development Administration, Thailand

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainability)

Reviewers:

1) Associate Professor Dr.Apichart JAI-AREE

Kasetsart University, Thailand

2) Associate Professor Dr.Supot INGARD

Ramkhamhaeng University, Thailand

3) Assistant Professor Dr.Kanyarat KWIECIEN

Khon Kaen University, Thailand

Abstract

This research aims to explore factors influencing knowledge application in online learning networks for undergraduates and develop a predictive equation. Utilizing quantitative methods, data was gathered from 380 first-year students. Findings reveal that most students use computers/notebooks daily. Key influencers include space/platform, digital technology use, and network/equipment. These predict knowledge application with 79.40% significance. A conducive environment, digital access, and stable networks are crucial. This study benefits sustainable online learning planning in higher education.

Keywords: Behavior of Applying Knowledge, Knowledge Sharing, Online Networks, Undergraduate Students

Citation Information: Theppaya, T., Kaewsuwan, N., & Rumdon, K. (2025). Factors Influencing Knowledge Application Behavior in Online Knowledge Sharing Networks of Undergraduate Students. *Thai Interdisciplinary and Sustainability Review*, 14(2), Article 2. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.38>

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ฐะปะนีย์ เทพญา¹, นวพล แก้วสุวรรณ^{2*} และ คมกริช รุมตอน³

1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; tapanee.p@psu.ac.th

2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ สถาบันวิจัยนวัตกรรมทางการศึกษาและการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; nawapon.k@psu.ac.th (ผู้ประพันธ์บทความ)

3 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; komgrit.r@psu.ac.th

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

ศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธ์มนาวิน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อความยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ไชอารีย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันยารัตน์ เครือเชน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 380 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊กทุกวัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูง ได้แก่ ด้านพื้นที่และแพลตฟอร์ม ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านเครือข่าย/อุปกรณ์ ปัจจัยเหล่านี้ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ได้ 79.40% อย่างมีนัยสำคัญ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้เครือข่ายที่เสถียรมีความสำคัญ ผลวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการวางแผนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์อย่างยั่งยืนในสถาบันอุดมศึกษา

คำสำคัญ: พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้, เครือข่ายออนไลน์, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ข้อมูลการอ้างอิง: ฐะปะนีย์ เทพญา, นวพล แก้วสุวรรณ และ คมกริช รุมตอน. (2568). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 14(2), บทความที่ 2. <https://doi.org/10.14456/tisr.2025.38>

บทนำ

วิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการทำงานในมิติต่างๆ ในวงกว้างทั้งในระดับโลกและระดับประเทศซึ่งครอบคลุมทั้งด้านภาคธุรกิจ การเมือง การขนส่ง การสื่อสาร รวมไปถึงแวดวงการศึกษาซึ่งมีการปรับเปลี่ยนวิธีการ เครื่องมือการจัดการเรียนการสอนผ่านกลไกต่างๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางการศึกษา (นวพล แก้วสุวรรณ และ คมกริช รุมดอน, 2565) สำหรับระบบการศึกษาในประเทศไทยนั้น ตัวแปรที่สำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับการศึกษาที่สำคัญ คือ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาไทย ซึ่งต้องสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการผลักดันกลไกการทำงานและการบริหารจัดการระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่จะเปลี่ยนจาก One-Size-Fits-All นำไปสู่การตอบโจทย์การเรียนรู้และการพัฒนาของรายบุคคลมากยิ่งขึ้น (ภัทรภรณ์ คงกระจำ และคณะ, 2566) จึงได้มีนโยบายในการนำระบบสำหรับการเรียนการสอนออนไลน์เข้ามาปรับใช้ผ่านเครื่องมือต่างๆ อาทิ การเรียนรู้ออนไลน์แพลตฟอร์ม MOOC การใช้ห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Classroom หรือ Microsoft Teams เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติงานกลุ่ม การสื่อสารร่วมกันรวมถึงการมอบหมายงาน การเชื่อมโยงความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (กันต์ เอี่ยมอินทรา, 2563; สุวิมล มธุรส, 2564; นวพล แก้วสุวรรณ และ คมกริช รุมดอน, 2565)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid) โดยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ในทุกๆ ระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสและประสิทธิภาพในการเรียนรู้และสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาซึ่งถือว่าการจัดการศึกษาขั้นสูงที่นักศึกษาต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสารส่วนบุคคล การค้นคว้าสืบค้นหา ข้อมูลต่างๆ การส่งข้อมูลระหว่างกลุ่ม ซึ่งมีส่วนช่วยนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ให้สามารถเรียนรู้ ค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ การเข้าถึงข่าวสารข้อมูลต่างๆ ได้อย่างไม่มีขีดจำกัดได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ สำหรับภาคใต้นั้นเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น ซึ่งทุกมหาวิทยาลัยมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งต้องปรับพฤติกรรมในสังคมและพฤติกรรมในการเรียนมากกว่านักศึกษาในชั้นปีอื่นๆ มากไปกว่านั้นจำเป็นต้องได้รับการปูพื้นฐานในการเรียนระดับอุดมศึกษาและส่งเสริมกระบวนการและทักษะพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวด้านการเรียน การทำกิจกรรมและการใช้ชีวิตภายในมหาวิทยาลัยระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงตอบสนองพฤติกรรมในการแบ่งปันความรู้ เรื่องราว ประสบการณ์ การเรียนการสอนให้แก่เพื่อนหรือบุคคลในสังคมออนไลน์ร่วมกัน ทั้งในส่วนของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ การสร้างองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มบุคคล ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้ สร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการในการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้จากสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์จึงกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักศึกษาในยุคดิจิทัลในการถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ และประสบการณ์ร่วมกัน มากไปกว่านั้นยังเป็นช่องทางในการเสริมสร้างพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (รุ่งหทัย บุญพรหม, 2563) รวมไปถึงทักษะในการจัดการความรู้ที่เริ่มกระบวนการตั้งแต่การสืบค้น การแยกแยะข้อมูล ข้อเท็จจริง และนำข้อมูลมาใช้ในการจัดการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์แก่ตนเอง (นวพล แก้วสุวรรณ และ คมกริช รุมดอน, 2565)

การแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นกระบวนการของการจัดการความรู้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้นักศึกษานำความรู้ หรือประสบการณ์แบ่งปันกับบุคคลระดับเดียวกัน เช่น เพื่อนกับเพื่อน หรือบุคคลที่ปฏิบัติงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกันบนเวทีหรือพื้นที่ที่จัดไว้ให้ โดยอาจอยู่ในรูปแบบพื้นที่ผสมผสาน รูปแบบพื้นที่ใน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สถานที่จริง และรูปแบบพื้นที่ออนไลน์โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่สามารถกระจายไปได้อย่างรวดเร็ว (สุวัชชัย เผ่าผึ่ง และ เอกนถุน บางท่าไม้, 2559) เพื่อนำไปสู่การสร้างพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและมีความสะดวกรวดเร็วในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพบริบทซึ่งอาจอยู่ในบริบทของพื้นที่จริง (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเผชิญหน้า) และพื้นที่เสมือน ที่สร้างขึ้นโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายออนไลน์ (สุวัชชัย เผ่าผึ่ง และ เอกนถุน บางท่าไม้, 2559) และพื้นที่แบบผสมผสาน ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการและจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ตามกรอบแนวคิดของ Jacobsen (1998); Patil et al. (2008); Evan (2009); Beggs (2000); Mac Callum (2011); Davidaviciene et al. (2020); Chung & Anh (2022); Chedid et al. (2022); Kewsuwun & Theppaya (2023); Alyouzbaky et al. (2024); ธีรพร วัฒนสุทธา (2558); อานนท์ ปลื้มเนตร และคณะ (2560); อัลยานี วาโดร์ และ โอบาส เกาไศยาภรณ์ (2561); ธีราพร เดชเหลา และ ฤทัย นิมน้อย (2564) พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ไม่เท่ากันและอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ และปัจจัยด้านอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีร่วมด้วย จึงส่งผลให้ภาพรวมพฤติกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ไม่มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งไม่สามารถส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างนักศึกษาร่วมกันอย่างเต็มที่

จากประเด็นปัญหาและสถานการณ์ที่กล่าวข้างต้นที่เกี่ยวกับปัจจัยและพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ นโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปและผลกระทบของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัย ส่งผลให้ผู้วิจัยได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายออนไลน์ ทั้งนี้จากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า มีการศึกษาเฉพาะในประเด็นของพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิต พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพียง พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในยุคดิจิทัลการศึกษาใหม่ และการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่มีการทำวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเพียงเท่านั้น แต่ยังไม่พบว่ามีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์เพิ่มเติม พบว่า มีการศึกษาเฉพาะประเด็นของพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บล็อกเพียงเท่านั้น โดยยังไม่พบว่ามีการศึกษาในประเด็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งอาจมีความแตกต่างในด้านปัจจัยที่สอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับส่วนบุคคล พื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ และอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยี ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในมุมมอง เห็นถึงช่องว่างของความรู้ไปสู่การขยายขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงเพื่อนำไปสู่การเติมเต็มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น จากสาเหตุและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ และเพื่อ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผลจากการศึกษาสามารถนำชุดความรู้จากผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการวางแผน ปรับปรุงและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับปัจจัยและแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันบนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ รวมถึงเพื่อสร้างการเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เกิดพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนในการส่งเสริมพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Davenport & Prusak (1998) กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) และความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ซึ่งสอดคล้องกับ Sveiby (2006 อ้างถึงใน รัชพร วณิชฤทธา, 2558) ที่อธิบายว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร ที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนความรู้ฝังลึก และความรู้ชัดแจ้ง และเป็นการสร้างความรู้ใหม่ร่วมกัน ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงจำเป็นต้องใช้การสื่อสารผ่านการพูดคุยในขณะเดียวกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องมีการฟัง การสร้างแรงจูงใจ การสอนการเรียนรู้ การนำเสนอ การร่วมมือ และการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Davenport et al., 1998) โดยองค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดย Mark (2001 อ้างถึงใน รัชพร วณิชฤทธา, 2558) อธิบายว่าต้องมีองค์ประกอบของความรู้ มีแผนและกลยุทธ์ในการใช้ความรู้ และเข้าใจความแตกต่างการใช้และการสร้างความรู้ การสร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สมาชิกต้องเห็นคุณค่าของกันและกัน มีวิธีการแก้ปัญหาและมีศักยภาพในเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และมีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วย (Warne et al., 2003)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้

จากการศึกษาทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รัชพร วณิชฤทธา (2558) อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรม และเครื่องมือและเทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่ครอบคลุมในด้านเพศ กลุ่มสาขาวิชา อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้จำนวนเวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล และความรู้ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจากการทบทวนกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่บ่งชี้คุณลักษณะของนักศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ (Jacobsen, 1998; Patil et al., 2008; Evan, 2009; Beggs, 2000; Mac Callum, 2011; Davidaviciene et al. (2020); Chung & Anh (2022); Chedid et al. (2022); Kewsuwun & Theppaya (2023); Alyouzbaky et al. (2024); รัชพร วณิชฤทธา, 2558; อานนท์ ปลื้มเนตร และคณะ, 2560; อัลยานี วาโดร์ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์, 2561; ธีราพร เดชเหลา และ ฤทัย นิ่มน้อย, 2564)

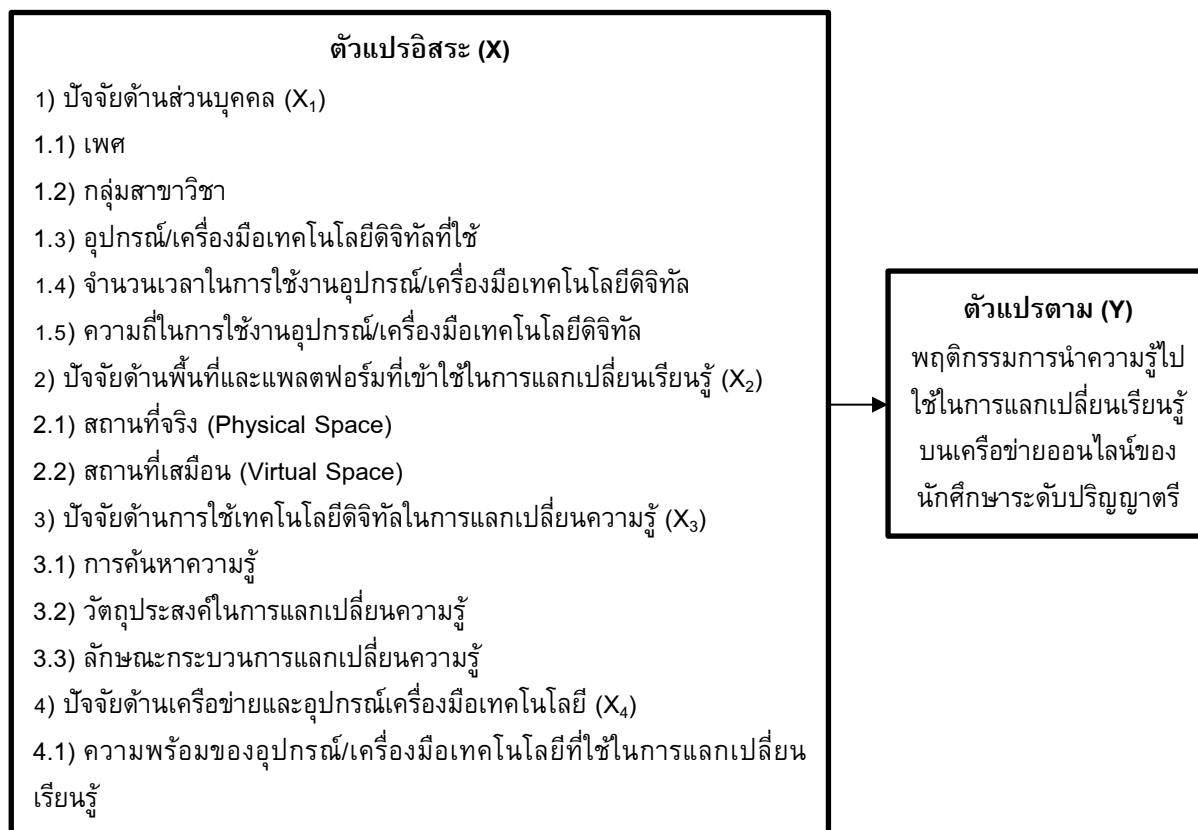
2) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของคนมาแลกเปลี่ยนความรู้ของตน ซึ่งพื้นที่และแพลตฟอร์มมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยอาจมีได้หลายสถานะ เช่น เป็นสถานที่จริงที่คนมาพบกัน อาทิ ห้องเรียน หอสมุด หรืออาจเป็นสถานที่เสมือนซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เกิดขึ้น อาทิ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การประชุมทางไกล หรือสถานที่ในความคิดที่เกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์ความคิดและอุดมคติร่วมกัน (Jacobsen, 1998; Patil et al., 2008; Evan, 2009; Beggs, 2000; Davidaviciene et al. (2020); Kewsuwun & Theppaya, 2023; Alyouzbaky et al. (2024); อัลยานี วาโดร์ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์, 2561)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

3) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ กิจกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ได้แก่ การค้นหาความรู้ วัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และลักษณะกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อให้มีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงมีการใช้เครื่องมือหลากหลายประเภทในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งช่วยให้การใช้ข้อมูลสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก เพื่อที่จะส่งเสริมให้การจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งที่เหมาะสมกับความรู้ที่เป็นประเภทความรู้ที่ชัดเจน และความรู้แบบฝังลึก (Beggs, 2000; Alyouzbaky et al. (2024); ธนยพร วณิชฤทธา, 2558; อานนท์ ปลื้มเนตร และคณะ, 2560)

4) ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นขอความร่วมมือด้านอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและจุดประสงค์ที่จะนำไปใช้ เช่น การสนทนา การมีพื้นที่ของชุมชน การเห็นคุณค่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากบทเรียนเด่น การเสริมพลัง ซึ่งจะไปสู่ความเข้มแข็งของเครือข่ายที่เป็นชุมชนนักปฏิบัติ ซึ่งเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ เกิดจากความใกล้ชิด ความพึงพอใจ ความสนใจและพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ลักษณะที่ไม่เป็นทางการจะเอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างความรู้ใหม่ๆ มากกว่าโครงสร้างที่เป็นทางการ (Mac Callum, 2011; Chung & Anh (2022); Chedid et al. (2022); อัลยานี วาโดร์ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์, 2561; ธีราพร เดชเหลา และ ฤทัย นิ่มน้อย, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้การสำรวจ (Survey) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้
ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี วิทยาเขตภูเก็ต และวิทยา

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

เขตตรัง) มหาวิทยาลัยทักษิณ (วิทยาเขตสงขลา และวิทยาเขตพัทลุง) และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทุกหลักสูตรและทุกคณะโดยใช้หลักพิจารณาการแบ่งกลุ่มตามศาสตร์สาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เข้าศึกษาตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14,920 คน

กลุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกด้วยการประมาณค่าสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie & Morgan (1970) ด้วยความเชื่อมั่น 95% โดยการเทียบบัญชีไตรยางค์และผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากกลุ่มประชากรโดยใช้เกณฑ์ คือ เป็นผู้มีความยินยอมสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 380 คน ทั้งนี้กลุ่มที่ไม่ต้องถูกคัดเลือก คือ กลุ่มนักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการวิจัย หรือพักการศึกษา หรือไม่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้ รวมถึงไม่ยินยอมหรือไม่สมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย เป็นต้น

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษา (คน)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์			มหาวิทยาลัยทักษิณ			มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์		
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	28	68	115	7	9	75	27	19	27
รวม (คน)	211			91			73		
รวมทั้งหมด (คน)	375								

*เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าที่กำหนดไว้จริง รวม 380 คน

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งตัวแปรเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ (X) ได้แก่

- 1.1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ กลุ่มสาขาวิชา อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ จำนวนเวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล และความถี่ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล
- 1.2) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย สถานที่จริง และสถานที่เสมือน
- 1.3) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประกอบด้วย การค้นหาความรู้ วัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และลักษณะกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้
- 1.4) ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี ประกอบด้วย ความพร้อมของอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2) ตัวแปรตาม (Y) คือ พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ กลุ่มสาขาวิชา อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ จำนวนเวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล และความถี่ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามชนิดเลือกตอบ (Selected Response) จำนวน 5 ข้อ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) รวมจำนวน 50 ข้อ ตามประเด็นปัจจัยแต่ละด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล	จำนวน 15 ข้อ
2) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	จำนวน 14 ข้อ
3) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้	จำนวน 11 ข้อ
4) ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี	จำนวน 10 ข้อ

ผลการหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามด้านเนื้อหาและด้านภาษา เพื่อให้แบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และมีความน่าเชื่อถือ หลังจากนั้นนำมาพิจารณาคำตัดขึ้นความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Congruence - IOC) และวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา ทั้งนี้ ผลการคำนวณค่า IOC ปรากฏว่าข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6-1 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษา (Tryout) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและมีหลักสูตรใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการวิจัย รวมทั้งสอบถามความชัดเจนด้านเนื้อหาสำนวนภาษาของข้อคำถาม แล้วนำผลมาดำเนินการวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ผลการวิเคราะห์ พบว่าตอนที่ 1 มีค่าความเที่ยงในภาพรวมเท่ากับ 0.86 และตอนที่ 2 มีค่าความเที่ยงในภาพรวมเท่ากับ 0.84-0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 380 ฉบับให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์พร้อมแนบหนังสือให้ความยินยอมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2564 รวมเวลา 3 เดือน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 (โครงการวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เลขที่โครงการ REC Number: psu.pn.2-106/64)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป The R Project for Statistical Computing ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ และในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบคัดเลือกเข้า (Enter)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 274 คน (ร้อยละ 72.10) กำลังศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 220 คน (ร้อยละ 57.90) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 98 คน (ร้อยละ 25.80) และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 16.30) ส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ประเภทคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก จำนวน 300 คน (78.90%) โดยใช้เวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลในแต่ละวันมากกว่า 7 ชั่วโมง จำนวน 186 คน (48.90%) และส่วนใหญมีความถี่ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลทุกวัน จำนวน 216 คน (56.80%)

ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1) จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมา คือ ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) ($\bar{X}$ =

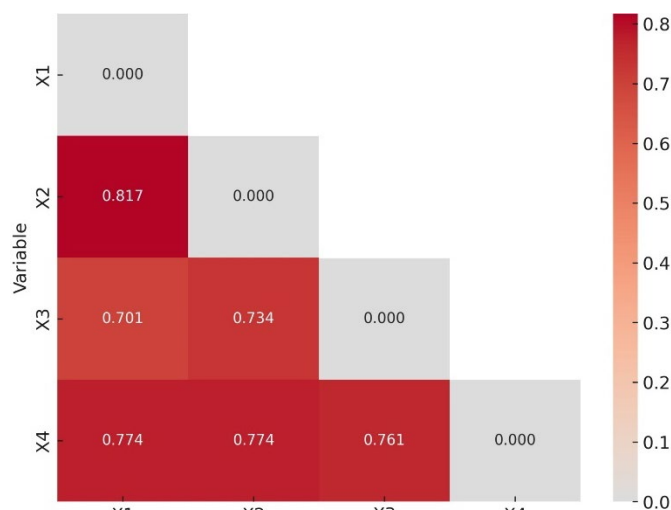
ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

3.94, SD = 0.80) ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4) ($\bar{X}$ = 3.86, SD = 0.72) และปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) ($\bar{X}$ = 3.80, SD = 0.43) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (X_1) ($\bar{X}$ = 2.35, SD = 0.81) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

รายการ	ระดับทัศนคติ		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (X_1)	2.35	0.81	น้อย
2) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2)	3.94	0.80	มาก
3) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3)	3.80	0.43	มาก
4) ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4)	3.86	0.72	มาก

ผลการวิเคราะห์และสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2) จากภาพที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์พบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในระดับสูง ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (X_1) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) และปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4)

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (X_1) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) และปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4) ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา และปัจจัยทั้ง 4 สามารถรวมกันพยากรณ์ต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา (Y) ได้ร้อยละ 79.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) ($\beta = .711$) เป็นปัจจัยที่มีน้ำหนักการพยากรณ์มากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4) ($\beta = .262$) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) ($\beta = .214$) และสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (X_1) ($\beta = -.085$) ค่าสหสัมพันธ์ของพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา (Y) กับปัจจัยพยากรณ์ (X_2, X_4, X_3, X_1) เท่ากับ .838 และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ .24688

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบคัดเลือกเข้า (Enter) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์

ปัจจัยที่ศึกษา	B (Raw Score)	SE of b	β (Standard Score)	T	P
ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (X_1)	-.049	.035	-.085	-1.348	.172
ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2)	.133	.029	.711	3.831**	.001
ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3)	.397	.152	.214	2.610*	.010
ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4)	.588	0.50	.262	11.437**	.001
ค่าคงที่ (b)	2.871	.189		9.486	.001
R = .838, R ² = .794, Adjusted R ² = .752, SE _{Est} = .24688, F = 54.369					

*p < .01, **p < .001

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่กำลังศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทั้งนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ประเภทคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก จำนวน 300 คน (78.90%) โดยใช้เวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลในแต่ละวันมากกว่า 7 ชั่วโมง จำนวน 186 คน (48.90%) และส่วนใหญ่มั่นใจในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลทุกวัน จำนวน 216 คน (56.80%)

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วนบุคคลตามลำดับ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยส่วนบุคคล (X_1) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) และปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4) ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และปัจจัยทั้ง 4 สามารถร่วมกันพยากรณ์ต่อพฤติกรรมการนำความรู้

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (Y) ได้ร้อยละ 79.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่าสหสัมพันธ์ของพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (Y) กับปัจจัยพยากรณ์ (X_2, X_3, X_4) เท่ากับ .838 และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ .24688

สามารถสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.871 + .133 (X_2) + .397 (X_3) + .588 (X_4)$$

จากสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบแสดงว่าถ้าปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คาดว่าพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาเพิ่มขึ้น .133 หน่วย เมื่อควบคุม X_3 และ X_4 คงที่ ถ้าปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คาดว่าพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาเพิ่มขึ้น .397 หน่วย เมื่อควบคุม X_2 และ X_4 คงที่ และถ้าปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย คาดว่าพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาเพิ่มขึ้น .588 เมื่อควบคุม X_2 และ X_3 คงที่ และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\hat{Z}_Y = .711 (X_2) + .214 (X_3) + .262 (X_4)$$

จากสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐานแสดงว่าถ้าปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน คาดว่าพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา เพิ่มขึ้น .711 หน่วยมาตรฐาน เมื่อควบคุม X_3 และ X_4 คงที่ ถ้าปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนความรู้ (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน คาดว่าพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา เพิ่มขึ้น .214 หน่วยมาตรฐาน เมื่อควบคุม X_2 และ X_4 คงที่ และถ้าปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยมาตรฐาน คาดว่าพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา เพิ่มขึ้น .262 หน่วยมาตรฐาน เมื่อควบคุม X_2 และ X_3 คงที่

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับปัจจัย และสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไป พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ประเภทคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊กในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์เป็นหลัก และมีความถี่ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดังกล่าวในทุกวัน อาจสืบเนื่องจากคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊กเป็นอุปกรณ์พื้นฐานในการเรียนการสอนของนักศึกษา ทั้งในด้านการพิมพ์งาน การเข้าชั้นเรียนออนไลน์ การติดต่อสื่อสาร การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย การประชุมกลุ่ม การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ รวมถึงการให้ความบันเทิง นอกจากนี้ยังเป็นอุปกรณ์ที่สามารถพกพาได้สะดวกในระหว่างการทำกิจกรรม หรือการเดินทาง มากไปกว่านั้นคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊กยังเป็นอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่อกับสัญญาณเครือข่ายได้ทุกที่ทุกเวลาหากสถานที่บริเวณนั้นมีเครือข่ายสัญญาณ เช่น หอสมุด ศูนย์อาหาร อาคารเรียน หอพัก หรือ Co-working space จุดต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งถือว่าคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊กเป็นเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่อรรถประโยชน์ในการใช้งาน สามารถช่วยให้เข้าถึงแหล่งที่ต้องการ ช่วยในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ ดังนั้น คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊กจึงกลายเป็นอุปกรณ์สำคัญและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนการสอน (พิกุล มีมานะ และคณะ, 2559) รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับไพรัตน์ กลิ่นทับ และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า คอมพิวเตอร์เป็นหนึ่งในทรัพยากรที่มีค่าที่สุดในห้องเรียนเพราะมีฟังก์ชัน

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

ที่มีประโยชน์มากมาย ด้วยคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลมากมายที่สามารถช่วยในพัฒนางานวิจัยและพัฒนาทักษะการสื่อสารในขณะที่เตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคตที่จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มากขึ้น

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงเวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลในแต่ละวัน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลามากกว่า 7 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งอาจสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีผู้สังคมแบบดิจิทัล ส่งผลให้เยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น โดยเฉพาะการเล่นอินเทอร์เน็ต การเล่นเกมหรือโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนของ ภทริกา วงศ์นันทน์ (2557) พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมติดการใช้อินเทอร์เน็ตและจะมีลักษณะแยกตัว ไม่สนใจร่วมกิจกรรม แต่จะใช้เวลาส่วนมากในการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลโดยจะใช้เวลาในแต่ละครั้งเกินกว่า 3 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมนอนดึก อ่อนเพลีย รับผิดชอบแต่เช้าเพื่อมาเล่นใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ใช้เวลาในการอยู่ในโลกออนไลน์ จนกระทั่งส่งผลกระทบต่อการศึกษา ซึ่งในระยะยาวอาจส่งผลกระทบต่อและส่งผลเสียต่อการเกิดพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ เกิดโทษจากการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลมากกว่าเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของตนเอง (ภทริกา วงศ์นันทน์, 2557) แต่ในขณะเดียวกัน Cerretani et al. (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และลดความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศสเปน พบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือเทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอนมากกว่า 4-5 ชั่วโมงต่อวัน เป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับสูงและจะมีพฤติกรรมใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือเทคโนโลยีมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับต่ำกว่า ดังนั้นจากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงอาจจะสรุปได้ว่าพฤติกรรมในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลในแต่ละวันนั้นอาจต้องมีการพิจารณาควณไปกับวัตถุประสงค์ของการใช้งานของนักศึกษาประกอบด้วย ซึ่งนักศึกษาแต่ละคนอาจมีระยะเวลาในการใช้งานขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หลัก เช่น การผ่อนคลายจากการเรียน การจัดทำรายงานหรือโครงการศึกษา การประชุมสัมมนาออนไลน์ การเรียนการสอน/การฝึกอบรม เป็นต้น

2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีแสดงให้เห็นว่าโดยรวมแล้วนักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ค่อนข้างมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ที่ได้รับการประเมินสูงสุด คือ ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจสืบเนื่องจาก ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศต่างๆ ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตหรือระบบออนไลน์ได้โดยง่ายและยังมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ หรือส่งข้อมูลให้แก่เพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันใจ อีกทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลยังทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันบนพื้นที่ออนไลน์เพิ่มมากขึ้น (Goldfarb & Tucker, 2011) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อัมรินทร์ เกมอ และคณะ (2563) ที่กล่าวว่า การแบ่งปันเรื่องราวหรือประสบการณ์ต่างๆ ผ่านทางโพสต์ (Post) หรือการแสดงความคิดเห็น (Comment) บนพื้นที่หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ถือว่าการนำเสนอ แบ่งปันเนื้อหาให้กับบุคคลที่มีความสนใจหรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่สนใจได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การใช้พื้นที่และแพลตฟอร์มเครือข่ายออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังช่วยส่งผลกระทบต่อนักศึกษาสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างประสบการณ์สู่การเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองได้อีกด้วย (ภรภัทร รัษฎาเจริญ, 2564) โดยในส่วนของปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยที่ได้รับการประเมินในระดับที่รองลงมาอาจสืบเนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัล และเครือข่ายสัญญาณมีความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก การติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต ค้นหาข้อมูล สารสนเทศต่างๆ แม้กระทั่งใช้ในการศึกษา (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

แห่งชาติ, 2551) ดังนั้นความพร้อมในด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี จึงเป็นอีกปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน รวมถึงยังส่งผลต่อพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษา (โสภิน โพนมรัตน์สิน และ วัฒนา อร่ามเขียวธำรง, 2563)

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีน้ำหนักการพยากรณ์มากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจสืบเนื่องจากเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเมื่อกล่าวถึงพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้จะพบว่ามี ความเกี่ยวข้องกับการได้รับการสนับสนุนและความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่และแพลตฟอร์ม (ณัฐกาญจน์ เสง ไพจิตร, 2564) ซึ่งจะต้องอาศัยและเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาผสมผสานร่วมกัน อาทิ การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ และประสบการณ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์การสื่อสาร แพลตฟอร์มการเรียน เป็นต้น เพื่อ สร้างห้องเรียนเสมือนจริงหรือพื้นที่การเรียนรู้ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง ทำให้เกิดความสะดวกและเข้าถึง ความรู้ได้อย่างรวดเร็ว (สันติ งามเสริฐ และ ศิริพงศ์ ศรีสุขกาญจน์, 2564) ดังนั้น จึงส่งผลให้ปัจจัยด้านพื้นที่และ แพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ กองทุนเพื่อความเสมอภาคทาง การศึกษา (2564) ที่กล่าวว่า หลักการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมกันนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประยุกต์ใช้กับ สถานการณ์ แต่ในขณะเดียวกันการพัฒนาและการปรับตัวต้องไม่ทิ้งรูปแบบและพื้นที่การเรียนรู้แบบดั้งเดิม เนื่องจา การปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนมาสู่ออนไลน์แบบฉับพลันทันทีย่อมไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเกือบทุกสถานศึกษา และ ความไม่คุ้นชินของนักศึกษาทุกคนที่พร้อมเปลี่ยนไปเรียนรู้ หรือปฏิบัติกิจกรรมออนไลน์เต็มรูปแบบได้เหมือนกันหมด ทั้งนี้ในส่วนของปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ แลกเปลี่ยนความรู้ เป็นปัจจัยที่มีน้ำหนักการพยากรณ์รองลงมา อาจสืบเนื่องจากทั้งสองปัจจัยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับการใช้เครือข่ายและเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการใช้เป็นเครื่องมือในการ จัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ การแสวงหาข้อมูลสารสนเทศ และการแบ่งปันข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ระหว่าง กัน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรม รวมถึงพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บน เครือข่ายออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ เมษา พูลสวัสดิ์ และ นวลศรี ชำนาญกิจ (2559) ที่กล่าวว่า เสถียรภาพของ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลต่อการติดต่อสื่อสาร การจัดการเรียนการสอนทั้งใน รูปแบบออนไลน์และออนไซต์ รวมถึงการทบทวนเนื้อหาที่เรียนไปได้สะดวกมากขึ้น (วิรุพรัตน์ สีหลิ่ง และคณะ, 2566) นอกจากนี้แล้วทั้งสองปัจจัยดังกล่าวยังมีความเชื่อมโยงกับทุกแพลตฟอร์มที่ใช้สำหรับการเรียนออนไลน์ ซึ่งส่งผลให้ กระบวนการเรียนการสอนบนแพลตฟอร์มสามารถบันทึกกระหว่างการเรียนการสอนไว้ได้ (วิทยา วาโย และคณะ, 2563) และเมื่อมีแพลตฟอร์มเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายก็จะถูกนำมาใช้กับการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายออนไลน์ หรือ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น Zoom Cloud Meetings, Microsoft Teams, Google Classroom ซึ่งสังเกต ได้ว่าปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการ แลกเปลี่ยนความรู้ และปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีทั้งสามปัจจัยนั้นเป็นปัจจัยที่เอื้อและ สนับสนุนต่อการเกิดพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีด้วยกันทั้งสิ้น ซึ่งจะทำให้นักศึกษาหรืออาจารย์สามารถเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในการแลกเปลี่ยน ความรู้ร่วมกันได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จากผลการศึกษาประเภท เวลา และความถี่ในการใช้อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลนั้น สถาบันอุดมศึกษา ควรจัดการระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ รวมถึงจัดเตรียมความพร้อมในด้านพื้นที่ เครือข่าย และศูนย์

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสาร และการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนเจ้าหน้าที่รองรับการใช้งานให้แก่นักศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ปัจจัยด้านพื้นที่และแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และปัจจัยด้านเครือข่ายและอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีค่านำหนักการพยากรณ์สูงสุดและรองลงมา ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับทั้งสองปัจจัยเพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้หรือแบ่งปันประสบการณ์ของนักศึกษา พร้อมทั้งหาแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมเฉพาะกลุ่มนักศึกษาที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันบนเครือข่ายออนไลน์ให้ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือแบ่งปันข้อมูลต่าง ๆ บนแพลตฟอร์มออนไลน์เพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น การถ่ายทอดสด (Live) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ Podcase พุดคุยแบ่งปันเรื่องราว เป็นต้น
- 2) ควรทำการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเสริมเพิ่มเติม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหรือหาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษาและพฤติกรรมของนักศึกษาได้สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). *สำรวจผลกระทบ COVID-19 จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการศึกษา*. สืบค้นจาก www.eef.or.th/article1-02-01-211.
- กันต์ เอี่ยมอินทรา. (2563). *ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อภาคการศึกษา*. สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com/news/detail/872053.
- ณัฐกาญจน์ เสงไผจิต. (2564). *ความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามในช่วงโควิด-19*. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ธัญพร วณิชฤทธา. (2558). การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยหลักการสื่อสารเพื่อการพัฒนา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีมของกลุ่มกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่น. *Veridian E-Journal, Slipakorn University*, 8(2), 1875-1891.
- ธีราพร เดชเหลา และ ฤทัย นิ่มน้อย. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 14(2), 85-97.
- นวลพล แก้วสุวรรณ และ คมกริช รุมตอน. (2565). พฤติกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ ประเทศไทย. *วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 66(2), 83-103.
- พิกุล มีมานะ, ฐะภูวิวัฒน์ แก้วอินทร์ และ สุนุก สิงห์มาตร. (2559). การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์. *ธรรมทรรศน์*, 16(3), 203-215.
- ไพรัตน์ กลิ่นทับ, พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี) และ วรกฤต เกื่อนช้าง. (2566). การประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 11(1), 103-116.
- ภรภัทร ธัญญเจริญ. (2564). *พฤติกรรม的开รับ ทศนคติ และการตัดสินใจใช้งานแอปพลิเคชัน TikTok*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ภัทรภรณ์ คงกระจำ, ภารดี อนันต์นาวิ และ พงศ์เทพ จิระโร. (2566). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. *วารสารศิลปการจัดการ*, 7(2), 770-789.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (2557). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(2), 173-178.

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2568)

- เมษา พูลสวัสดิ์ และ นวลศรี ชำนาญกิจ. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เรื่อง ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(3), 107-115.
- รุ่งทีย บัญพรม. (2563). เทรนด์เรียนรู้ในยุคดิจิทัล. *วารสารปัญญาพัฒน์*, 39(1), 84-89.
- วิทยา วาโย, อภิรติ เจริญกุล, จัตรสุดา กานกายนต์ และ จรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), 285-298.
- วิรุพรัตน์ สีหสิง, ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์ และ ดวงใจ วัฒนสินธ์. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการแพทย์และสาธารณสุขเขต 4*, 13(2), 39-52.
- สันติ งามเสริญ และ ศิริพงศ์ ศรีสุภาภรณ์. (2564). การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนนายเรือ ปีการศึกษา 2563. *วารสารสหศาสตร์*, 21(1), 75-89.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2551). *การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน*. สืบค้นจาก https://princess-it.org/images/book/ict_integration.pdf.
- สุวัชชัย เผ่าผึ้ง และ เอกนถุน บางท่าไม้. (2559). การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ วิชาการถ่ายภาพดิจิทัลที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(2), 1349-1362.
- สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(40), 33-42.
- โสภิน โปยมรัตน์สิน และ วัฒนา อร่ามเชียรธำรง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของส่วนราชการ กรณีศึกษากรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(1), 73-84.
- อัมรินทร์ เกมอ, ธาตานิเบศร์ ภูทอง และ ธิดาทิพย์ ปานโรจน์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุของการรับรู้ถึงประโยชน์ของแพลตฟอร์มโซเชียลคอมเมอร์ซ. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 38(3), 62-80.
- อัสยานี วาโดร์ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 29(2), 29-42.
- อานนท์ ปลื้มเนตร, ไตรรงค์ เปลี่ยนแสง และ มาริตา จิตชู. (2560). การพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 2(4), 90-97.
- Alyouzbaky, B., Al-Sabaawi, M., & Tawfeeq, A. (2024). Factors affecting online knowledge sharing and its effect on academic performance. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 54(5), 990-1010.
- Beggs, T. (2000). *Influences and barriers to the adoption of instructional technology*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED446764.pdf>.
- Cerretani, P., Iturrioz, E., & Garay, P. (2016). Use of information and communications technology, academic performance and psychosocial distress in university students. *Computers in Human Behavior*, 56, 119-126.

- Chedid, M., Alvelos, H., & Teixeira, L. (2022). Individual factors affecting attitude toward knowledge sharing: an empirical study on a higher education institution. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 52(1), 1-17.
- Chung, D., & Anh, P. (2022). Factors affecting knowledge sharing behaviour in public higher education institutions: An empirical study of Vietnam. *Cogent Business & Management*, 9(1), 2155002.
- Davenport, T., & Prusak, L. (1998). *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*. Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Davenport, T., De Long, D., & Beers, M. (1998). Successful Knowledge Management Projects. *Sloan Management Review*, 2(2), 43-57.
- Davidaviciene, V., Al Majzoub, K., & Meidute-Kavaliauskiene, I. (2020). Factors Affecting Knowledge Sharing in Virtual Teams. *Sustainability*, 12(17), 6917.
- Evan, T. (2009). Understanding technology adoption: Theory and future directions for informal learning. *Review of Educational Research*, 79(2), 625-649.
- Goldfarb, A., & Tucker, C. (2011). Privacy Regulation and Online Advertising. *Management Science*, 57(1), 57-71.
- Jacobsen, D. (1998). *Adoption Patterns of Faculty Who Integrate Computer Technology for Teaching and Learning in Higher Education*. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED428675.pdf>.
- Kewsuwun, N., & Theppaya, T. (2023). Factors Influencing Information Technology Adoption of the Educational Opportunity Expansion Schools' Teachers in Pattani Primary Educational Service Area in Pattani Province. *Journal of Information and Learning*, 34(1), 87-97.
- Krejcie, R., & Morgan, D. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mac Callum, K. (2011). *Influences on the adoption of mobile technology by students and teachers*. Doctor of Philosophy Thesis, Massey University.
- Patil, V., Gelb, E., Maru, A., Yadaraju, N., Moni, M., & Misra, H. (2008). *Adoption of Information and Communication Technology (ICT) for Agriculture: An Indian case study*. A paper presented at the World Conference on Agricultural Information and IT, Tokyo, Japan.
- Warne, L., Ali, I., & Pascoe, C. (2003). Team Building as a Foundation for Knowledge Management: Findings from Research into Social Learning in the Australian Defence Organisation. *Journal of Information & Knowledge Management*, 2(2), 93-106.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any

product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).